

BASINA VE KAMUOYUNA

18/04/2012

Dünyada elektriği en pahalı kullanan ülkelerin başında gelen Türkiye’de her gün yeni bir enerji zammıyla karşı karşıya kalıyoruz. 2012 yılının bütünü için yüzde 6.5’lik enflasyon beklenirken, konut kullanıcılarının çıplak elektrik fiyatlarına yalnızca yılın ilk 3 ayı için, nisan ayından itibaren geçerli olmak üzere giydirilmiş kalemlerle birlikte % 12,8 zam yapılmıştır. EPDK elektrik fiyatına yapılan çift haneli zammı saklamaya çalışmıştır. EPDK tarafından 1 Nisan 2012 tarihinde yapılan, zammın % 9,26 olduğu açıklaması gerçeği yansıtmamaktadır.

Petrol fiyatlarında yaşanan yükseliş ve doğalgaza yapılan yüzde 18,72 oranındaki zam elektrik fiyatlarına önümüzdeki aylarda yansıtılacaktır. Hükümetin, suçu petrol ve doğalgaz fiyatlarına atma lüksü bulunmamaktadır. 10 yıldır iktidarda olan AKP hükümeti, elektrikteki doğalgaz bağımlılığını ortadan kaldırmak bir yana, piyasada yer alan şirketlerin çıkarları doğrultusunda doğalgazla üretimi artırarak bu bağımlılığı derinleştirmiştir. Doğalgaz fiyatlarının düşme eğiliminde olduğu son dönemlerde doğalgaza ve %50’sini doğalgazla ürettiğimiz elektriğe bu oranlarda zam yapılması düşündürücüdür. Bu zamlar maliyet bazlı fiyatlandırma sisteminin de kandırmacadan ibaret olduğunu ortaya çıkarmıştır.

AKP hükümetlerinin iş başında olduğu 2002 yılından bu yana Türkiye, enerji fiyatlarına yapılan zamlar nedeniyle, Şubat 2012 tarihi itibarıyla, OECD ülkeleri içinde zam şampiyonluğunda, iflas etmiş bir ülke olan İzlanda’yı bile geçmiştir. OECD tarafından hazırlanan enerji endeksi raporuna göre Türkiye’de, 2005 yılından, henüz nisan ayı zammının yansıtılmadığı Şubat 2012’ye kadarki dönemde enerji fiyatları ikiye katlanmıştır. Yani 7 yıllık dönemde OECD ülkelerinde enerji fiyatları ortalama yüzde 42.34 artarken, Türkiye’de ise artış oranı % 100’ü aşmıştır. Buradan OECD ortalamasına kıyasla Türkiye’de enerji fiyatlarının 2 kat daha fazla pahalılaştığı anlaşılmaktadır.

Enerjiye ilişkin esas gündemimizi zamlar oluştururken, Enerji Bakanı Taner Yıldız’ın yaptığı ve

bölgemizi yakından ilgilendiren son açıklamalar, zamların arka planını gizleme ve kamuoyunun ilgisini başka yöne çekmeyi amaçlamaktadır. Enerji bakanının yaptığı açıklamalarda kullandığı dil ve söylemi etnik ayrımcıdır, dışlayıcıdır. Kaçak elektrik kullanımını sadece bölgeye mal eden, bunun bedelinin diğer bölgelerden tahsil edildiğini vurgulayan Bakan, halklar arasında nefret uyandıracak bir tarz izlemiştir. Zira hırsızlık olarak anılan bu konu üzerinden Kürt halkını itibarsızlaştırma ve hırsız olarak niteleme çabası güden bir yaklaşım geliştirmektedir.

Kaçak elektrik sadece vatandaşın kaçırdığı elektrik değildir. Bugün yönetenler kayıp elektrik kaçıran elektrik birbirinde ayırmadan tamamını kaçak elektrik olarak sunmaktadırlar. Bölgede teknik kayıplar standardın oldukça üzerindedir. Ayrıca TEDAŞ’tan kaynaklı idari kayıplar değerlendirildiğinde, kaçak olarak sunulan oranın ciddi bir kısmının kayıp olduğu ortaya çıkacaktır. Enerji bakanı kayıpla kaçığın ayrıştırılmasını sağlayacak teknik çalışmaları yaparak kaybı tespit ettikten sonra ortaya çıkacak veriler üzerinden değerlendirme yapmalıdır. Bugüne kadar Türkiye’de böyle bir çalışma yapılmamıştır.

Bölgenin kaçak oranlarının yüksek çıkmasını sağlayan en önemli sebep tarımsal sulamanın elektrikle yapılmasıdır. GAP’ın enerji yatırımlarının gerçekleşme oranı % 80’leri geçmişken sulama yatırımları %15’ler civarında kalmıştır. Sulama kanallarının yapılmaması nedeniyle çiftçiler kuyulardan elektrikle su çekerek sulama yapmaktadırlar. Bu, hem çiftçi açısından çok maliyetli bir yöntemdir, hem de fazlasıyla gereksiz bir enerji tüketimini açığa çıkarırken elektrik kalitesini de ciddi oranda bozmaktadır. Sulama kanallarını inşa etmeyen bir hükümetin bakanının sulamasını elektrikle yapmak zorunda kalan çiftçiden şikayet etmeye hakkı yoktur.

Kaçakla ilgili bir başka boyut ise yoksulluk konusudur. Ancak yoksulluk sadece bölgenin değil, Türkiye’nin tamamının sorunudur. Sosyal devlet olmanın gereği olarak, yoksullara, bir hanenin

aylık elektrik tüketiminin ücretsiz olarak verilmesi gerekmektedir. Bu hem yoksullukla mücadele anlamında, hem de kaçak elektrik tüketimini düşürme anlamında alınması gereken bir tedbirdir.

Bölgenin bugüne kadar ürettiği toplam elektrik enerjisi tükettiğinden daha fazladır. GAP kapsamında yapılan HES'lerden elde edilen gelir, bugüne kadar GAP'a yapılan yatırımları fazlasıyla karşılamıştır. Bölge üretimde zengin tüketimde fakirdir. Enerjiye kesintisiz ve kaliteli bir şekilde ulaşma konusunda en ciddi sıkıntıların yaşandığı, kişi başına düşen enerji miktarının en az olduğu bir bölgede, Bölge halkının enerjiye ulaşırken yaşadığı sıkıntıları gündemine almaktansa kaçaktan bahsetmek, sıkıntıların giderilmesi için yapılması gereken çalışmaları gündemine almaktansa halkı halka şikayet etmek doğru değildir.

Bugün uygulanan ve bakanın ulusal abonelik sistemi diye tabir ettiği sistem fiyat eşitleme mekanizmasıdır. Fiyat eşitleme mekanizmasının, özelleştirme sürecinin tamamlanmasından sonra devre dışı bırakılmasıyla birlikte her dağıtım bölgesinin kendi elektrik fiyatını belirleme hakkına sahip olacağı, bölgesel tarifeye geçilmesi hedeflenmektedir. Bunun için öngörülen vade 2012 yılı olmasına rağmen, özelleştirmeler tamamlanamadığından, bu sürenin 2015 yılına ötelenmesi düşünülmektedir. Ancak bakan burada ciddi bir manipülasyon yapmaktadır. Konunun istismar edilmemesi için kaçak oranlarını

düşürdükten sonra bölgesel tarifeye geçeceklerini belirtmiştir. Oysa özelleştirmelerin tamamlanmasıyla beraber bölgesel tarifeye geçilecektir. Yoksulluk ve sosyal sorunların yoğun olarak yaşandığı ve kayıp-kaçak oranının yüksek olduğu Dicle EDAŞ, Van Gölü EDAŞ, Fırat EDAŞ, Aras EDAŞ bölgelerindeki iller için bu durum elektrik faturalarına katmerli zam olarak yansımaktadır. Sonuçta kalitesiz ve kesintili enerji, kader olarak yaşanmaya devam ederken faturalarımızdaki kabarma da artacaktır. Yönetimde bölgesellik ve özerklik konularının tartışılmasına dahi tahammül edemeyen anlayışın, elektrik tüketimi söz konusu olduğunda bölgesel tarifeden bahsetmesi çelişkilidir.

AKP, iktidara geldiği 2002 yılından bu yana uyguladığı enerji politikalarıyla ülkemizi enerji yokluğu, enerji yoksulluğu ve pahalı enerji gerçeğiyle karşı karşıya bırakmıştır. Elektrik başta olmak üzere doğalgaz ve akaryakıt zamlarıyla giderek daha pahalı enerji kullanan bir ülke konumuna getirildiğimiz açıkça ortadadır. Bugün tartışılması gereken konu, sağlıklı bir enerji yönetim sisteminin oluşturulmasıdır. Enerjiye ulaşımın kamusal bir hak olduğu bilinciyle, halklar arasında ayrımcılık yapmayan, kar odaklı değil, hizmet odaklı, enerjinin ucuz ve ulaşılabilir olmasını sağlayacak politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir.

**ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
DİYARBAKIR ŞUBESİ**